บทที่ 5

การอภิปรายผลการวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1.1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2 เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการระหว่างสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการ

1.3 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการ

2. สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดสมมติฐานไว้ดังนี้

สถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการ มีความต้องการคุณลักษณะของแรงงานแตกต่างกัน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานประกอบการที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) จำนวน 194 แห่ง จำแนกเป็นสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรม จำนวน 51 แห่ง พาณิชยกรรม จำนวน 106 แห่ง และบริการ จำนวน 37 แห่ง ซึ่งได้มาจากการกำหนดสัดส่วน การสุ่มอย่างง่าย โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการของยามาเน่

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม 3 ตอน

3.2.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประเภทที่ตั้งของสถานประกอบการและตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.2.2 ตอนที่ 2 เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ท (Likert's Scale) จำนวน 45 ข้อ ตามคุณลักษณะของแรงงานทั้ง 4 ด้าน คือ

3.2.2.1 ด้านความรู้

3.2.2.2 ด้านทักษะความสามารถในการปฏิบัติงาน

3.2.2.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์

3.2.2.4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม

3.2.3 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) ถามข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะแรงงานที่ต้องการ

สำหรับคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความครอบคลุมเนื้อหา ความเหมาะสม ความถูกต้องความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน แล้วนำไปทดลองใช้กับสถานประกอบการที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 15 แห่ง เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .97

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

3.3.2 รวบรวมรายชื่อสถานประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จัดเป็นประเภทของสถานประกอบการแต่ละจังหวัด

3.3.3 ประกาศรับสมัครผู้ช่วยผู้วิจัย

3.3.4 คัดเลือกผู้ช่วยผู้วิจัยและประชุมชี้แจงแบบสอบถาม วิธีการจัดเก็บแบบสอบถาม และการเข้าพบผู้ตอบแบบสอบถาม

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเภทของสถานประกอบการ จังหวัดสถานที่ตั้งและตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ระดับความต้องการคุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านความรู้ ด้านทักษะความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านคุณธรรมจริยธรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อ

ตอนที่ 3 ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการคุณลักษณะของแรงงานของสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ตอนที่ 4 คุณลักษณะของแรงงานที่ต้องการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมพาณิชยกรรม และบริการ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ วิเคราะห์โดยการใช้ค่าความถี่จัดลำดับความสำคัญของคุณลักษณะของแรงงานที่ต้องการ และข้อเสนอแนะเป็นรายด้าน

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการ ประเภทอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏผลดังนี้

4.1 ผลการศึกษาระดับความต้องการคุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีระดับความต้องการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านทักษะความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความรู้ มีระดับความต้องการปานกลาง

4.2 ผลการศึกษาระดับความต้องการคุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรม ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรมมีระดับความต้องการมากที่สุด รองลงมาคือด้านทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความรู้ ตามลำดับ

4.3 ผลการศึกษาระดับความต้องการคุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการประเภทพาณิชยกรรม ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรมมีระดับความต้องการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านทักษะความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านความรู้ มีระดับความต้องการปานกลาง

4.4 ผลการศึกษาระดับความต้องการคุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการประเภทบริการ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีระดับความต้องการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านทักษะความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความรู้ มีระดับความต้องการปานกลาง

4.5 ผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการคุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการ มีระดับความต้องการไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและเป็นรายด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

4.6 ผลการประมวลคุณลักษณะของแรงงานที่ต้องการและข้อเสนอแนะของสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปได้ดังนี้

4.6.1 ด้านความรู้ คุณลักษณะของแรงงานที่ต้องการคือ มีความรู้และความเข้าใจในการคิดบัญชีภาษีมูลค่าเพิ่ม มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ และมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายจราจรและการขนส่ง สำหรับข้อเสนอแนะ คือ สถานศึกษาควรมีการอบรม หรือบรรจุรายวิชาที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมในหลักสูตร และควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้เฉพาะด้าน เช่น วิทยากรจากกรมการขนส่งทางบก กองกำกับการตำรวจ หรือศาลจังหวัดมาเป็นผู้ให้การอบรม

4.6.2 ด้านทักษะความสามารถในการปฏิบัติงาน คุณลักษณะของแรงงานที่ต้องการคือ สามารถขับรถยนต์ได้ สามารถทำบัญชีภาษีมูลค่าเพิ่มได้ และสามารถใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยได้ สำหรับข้อเสนอแนะคือ ควรจัดให้มีการสอนขับรถยนต์ทุกสาขาวิชาพร้อมอบรมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายจราจร สำหรับการส่งนักศึกษาออกฝึกงานภายนอกสถานศึกษานั้น ควรให้ตรงกับสาขาที่เรียนและเพิ่มชั่วโมงฝึกให้มากขึ้น

4.6.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ คุณลักษณะของแรงงานที่ต้องการคือ กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น สามารถพูดจาตอบโต้เพื่อต่อรองกับลูกค้าได้ แต่งตัวให้ถูกกาละเทศะและเหมาะสมกับงาน และมีความอ่อนโยนสามารถรองรับปัญหาและแก้ปัญหาให้กับลูกค้าได้ สำหรับข้อเสนอแนะคือ ควรฝึกให้นักศึกษากล้าแสดงออก รู้จักแต่งตัวเหมาะสมกับงาน และควรฝึกทักษะการพูดให้มากขึ้น

4.6.4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะของแรงงานที่ต้องการคือ มีความกระตือรือร้นและตั้งใจทำงาน มีเหตุผลและกล้ารับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต และไม่ติดสิ่งเสพติด สำหรับข้อเสนอแนะคือ ควรฝึกให้รู้จักรับผิดชอบมาจากสถานศึกษาควรฝึกความมีระเบียบวินัยและความกล้าหาญ ควรสอนให้ยึดมั่นในศาสนา และควรมีการตรวจเลือดในระหว่างเรียน

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการคุณลักษณะของแรงงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรมมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความรู้อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัย ภูริพัฒน์ (2536 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการอาชีวศึกษาในอนาคตของสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา พบว่า คุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ นักศึกษาควรเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์ อดทน ซื่อสัตย์ รับผิดชอบสูง ตรงต่อเวลา บุคลิกภาพดี มีความรู้ความสามารถ

ในการจัดการ ตลอดจนมีความสามารถในการเรียนรู้ใหม่ มีประสบการณ์เพียงพอที่จะปฏิบัติงานได้จริง ส่วนกรมวิชาการ (2538 : 25) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับตลาดแรงงานในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา พบว่า คุณสมบัติของนักเรียนที่พึงประสงค์ตามทัศนะของผู้บริหารระดับสูง นักวิชาการ และนักธุรกิจในด้านจิตพิสัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากอย่างยิ่ง และได้เสนอแนะให้หลักสูตรของการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เน้นคุณลักษณะในด้านความขยันอดทน ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ รู้จักตนเอง การตรงต่อเวลา และให้มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ นอกจากนี้จากรายงานสรุปผลการสัมมนาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี (2538 : 7) เรื่องการเตรียมกำลังคนระดับประถมศึกษาเพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย ได้สรุปไว้สอดคล้องกับผลการวิจัยนี้คือ การเตรียมคนในระดับประถมศึกษา ควรเน้นคุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ในด้านความมีคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา เป็นต้น และยังสอดคล้องกับข้อสรุปของ หรรษา ประนอมสกุล (2526 : 104) ซึ่งได้ศึกษาทรรศนะของนักเศรษฐศาสตร์ไทยต่อการจัดประสบการณ์ในการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช 2534 ซึ่งสรุปไว้ว่า ผู้จบการศึกษาภาคบังคับบางส่วนจะออกไปประกอบอาชีพรับจ้างตามโรงงานอุตสาหกรรมที่จะขยายตัวเพิ่มมากขึ้น และการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมจะมีระเบียบกฎเกณฑ์ มีการกำหนดเวลาเข้าทำงาน เลิกงาน ต้องทำงานร่วมกับคนอื่น ซึ่งไม่คุ้นเคยกันมาก่อน ฉะนั้นการศึกษาจึงควรเตรียมคนสำหรับที่จะออกไปทำงานโดยการปลูกฝังระเบียบวินัย การรับผิดชอบงาน ความซื่อสัตย์ เพื่อให้คุ้นเคยกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนการปรับตัวเมื่อต้องทำงานกับคนหมู่มาก จีระ หงส์ลดารมภ์ (2538 : 8) ได้ศึกษาความต้องการกำลังคนเพื่อพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ทักษะของตำแหน่งงานต่าง ๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการสำหรับแรงงานระดับล่าง คือความตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ ประสบการณ์ในการทำงาน ฝีมือแรงงาน ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับกลางคือการบริหารบุคคล การบริหารระบบบัญชี เทคนิคในการปฏิบัติงาน ความปลอดภัยในการทำงาน ควบคุมการปฏิบัติงานคอมพิวเตอร์ ส่วนระดับสูง คือการจัดการ ภาษามลายู และภาษาอังกฤษ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ กรมวิชาการ (2536 : 30) ได้เสนอผลสรุปการให้สัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญต่อการศึกษาความเป็นไปได้ของแนวการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษาของไทยในทศวรรษ 1990 ว่าการศึกษาไทยต้องเน้นการพัฒนาจิตใจด้วยการฟื้นฟูคุณธรรมจริยธรรมของเด็กไทย โดยยึดหลักว่า "ต้องมีความรู้คู่คุณธรรม" เน้นการปลูกฝังธรรมะพื้นฐานแก่เยาวชน 9 ประการ ได้แก่ วินัย สติ กตัญญู เมตตา อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด ขยัน และไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยนี้เป็นอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้น่าจะสืบเนื่องมาจากคุณภาพของนักเรียนนักศึกษาที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ที่เข้าสู่ตลาดแรงงานที่ผ่านมา มีคุณภาพค่อนข้างต่ำ (แผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม ส่วนภูมิภาค เขตภาคใต้ชายแดน ระยะที่ 17, 2538-2554 : 41) กอปรกับความเจริญก้าวหน้าของสังคมในปัจจุบันจะเน้นทางวัตถุเป็นหลัก และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในขณะที่การศึกษาไม่สามารถพัฒนาลักษณะจิตใจของคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้เกิดปัญหานักเรียนขาดคุณภาพ ขาดคุณธรรมจริยธรรม จึงน่าจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สถานประกอบการต่าง ๆ มีความต้องการคุณลักษณะของแรงงานในด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับมากที่สุดตามผลการวิจัยนี้

ถึงแม้ว่าหลักสูตรต่าง ๆ ของกรมอาชีวศึกษาจะเน้นและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณลักษณะในส่วนของการสร้างคุณธรรมจริยธรรม แต่การดำเนินงานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนในด้านนี้ยังมีปัญหาอีกหลายประการ ดังที่ นิตยา กลมกลิ้ง (อ้างถึงใน พัชรินทร์ สินไชย, 2537 : 119) ได้สรุปว่า สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาประสบปัญหาไม่สามารถพัฒนางานในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะไม่มีเวลาที่จะพัฒนาได้อย่างเพียงพอ ประกอบกับประสบปัญหางบประมาณค่าวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพได้ นอกจากนี้ นวลศรี อุทัยเชฏฐ์ (2536 : 132) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีภารกิจที่จะต้องปฏิบัติหลายอย่าง ได้แก่ งานประจำของสถานศึกษา งานอาชีวศึกษาจังหวัด และงานอาชีวศึกษาภาค เป็นต้น จากสาเหตุดังกล่าวนี้จึงน่าจะเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนในด้านนี้ไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

2. สมมติฐานการวิจัย ได้กำหนดสมมติฐานไว้ดังนี้ สถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการ มีความต้องการคุณลักษณะของแรงงานแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความต้องการคุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างสถานประกอบการ ประเภทอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการ มีระดับความต้องการไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

ผลจากการวิจัยนี้ เนื่องมาจากความต้องการแรงงานของสถานประกอบการทั้ง 3 ประเภท ย่อมต้องการแรงงานที่มีคุณภาพ ซึ่งหมายถึงคุณภาพตามคุณลักษณะของแรงงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านคุณธรรมจริยธรรม สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 115) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีคุณภาพและก่อให้เกิดความสำเร็จในการประกอบอาชีพได้ จะมีลักษณะดังนี้คือ มีความขยัน อดทน ประหยัด ฉลาด มีไหวพริบ ซื่อสัตย์และมีคุณธรรม การตรงต่อเวลาในการนัดหมาย และใฝ่หาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมอยู่เสมอ เอกวิทย์ ณ ถลาง (2538, อ้างถึงใน กรมอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2538 : 1) ได้สรุปว่า บุคลากรที่มีคุณภาพประกอบด้วย 2 ส่วน คือคุณภาพที่มีความรู้ดี ฝีมือดี มีความรับผิดชอบสูง ทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย อีกส่วนหนึ่งคือคุณภาพของการเป็นคนที่สมบูรณ์แบบ คือ มีคุณธรรม ศีลธรรม มีศิลปะการดำรงชีวิตที่สมบูรณ์ กรมอาชีวศึกษาจะต้องผลิตเด็กให้มีคุณภาพครบทั้ง 2 ส่วน กรมอาชีวศึกษา (2530, อ้างถึงใน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2532 : 97) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพว่า ควรมีลักษณะดังนี้คือ จะต้องเป็นผู้มีความรู้ในสาขาวิชานั้น ๆ เป็นอย่างดี จนเกิดความมั่นใจที่จะไปประกอบอาชีพ มีความอุตสาหะ วิริยะ มีความกระตือรือร้น และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเชื่อมั่นในตัวเอง อดทน รอบรู้ ตั้งใจที่จะประกอบอาชีพการงานอย่างจริงจัง ใช้เหตุผลตัดสินใจในการทำงาน ใช้เวลาว่างในการศึกษาค้นคว้า สอบถามความรู้ความจริงอยู่เสมอ พยายามแก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และที่สำคัญคือ จะต้องเป็นผู้ที่ประกอบด้วยคุณธรรมจริยธรรม

จากคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ที่ยกมากล่าวนี้น่าจะเป็นคุณลักษณะของคนที่มีคุณภาพและย่อมเป็นที่ปรารถนาของผู้ประกอบการในกิจการทุกประเภท และน่าจะเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ความต้องการของคุณลักษณะแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการทั้ง 3 ประเภท ไม่แตกต่างกันตามผลการวิจัยนี้ แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาความต้องการคุณลักษณะของแรงงานของสถานประกอบการในแต่ละประเภทปรากฏว่า ความต้องการคุณลักษณะของแรงงานของสถานประกอบการในด้านความรู้ปรากฏว่า สถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการมีความต้องการคุณลักษณะของแรงงานในเรื่องของการมีความรู้ต่อบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจนเป็นลำดับที่ 1 ทั้งนี้น่าจะเป็นเพราะว่าการรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จทั้งต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่และต่อตนเอง สำหรับคุณลักษณะในด้านทักษะความสามารถในการ

ปฏิบัติงาน ผลจากการศึกษาปรากฏว่า สถานประกอบการทั้ง 3 ประเภท มีความต้องการคุณลักษณะของแรงงานที่ค่อนข้างแตกต่างกันเป็นส่วนมาก กล่าวคือสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะในเรื่องของการมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์มาเป็นลำดับที่ 1 ขณะที่สถานประกอบการประเภทพาณิชยกรรมให้ความสำคัญในเรื่องของความสามารถทำงานอย่างมีคุณภาพ ถูกต้องตามมาตรฐานมาเป็นลำดับที่ 1 ส่วนสถานประกอบการประเภทบริการให้ความสำคัญในเรื่องการมีความสามารถในการทำงานให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนดมาเป็นลำดับที่ 1 จากลักษณะของการให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะของแรงงานที่แตกต่างกันนี้ น่าจะเกิดจากลักษณะของงานในแต่ละประเภทของสถานประกอบการมีความแตกต่างกัน จึงทำให้ความต้องการคุณลักษณะของแรงงานที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานในสถานประกอบการแต่ละประเภทนั้นเอง ส่วนความต้องการคุณลักษณะของแรงงานในด้านมนุษยสัมพันธ์ผลจากการศึกษาปรากฏว่า สถานประกอบการทั้ง 3 ประเภทมีความต้องการคุณลักษณะของแรงงานในด้านมนุษยสัมพันธ์ในเรื่องการมีความสุภาพอ่อนน้อมมาเป็นลำดับที่ 1 ทั้งนี้น่าจะเป็นเพราะว่าความสุภาพอ่อนน้อมเป็นบุคลิกภาพที่ดีที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างการมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี และจากการศึกษาความต้องการคุณลักษณะของแรงงานในด้านคุณธรรมจริยธรรม ปรากฏว่าสถานประกอบการทั้ง 3 ประเภทได้ให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะของแรงงานในเรื่องการมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นลำดับที่ 1 ทั้งนี้น่าจะเป็นเพราะว่าความรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นคุณลักษณะที่สำคัญ ดังที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ พระราชทานพระราโชวาท เรื่องความรับผิดชอบไว้ว่า "ความรับผิดชอบนั้นโดยความหมายที่แท้จริงหมายถึง ความเอาใจใส่จดจ่อในการงานทางหนึ่ง คือเพ่งพินิจ และรับรู้อยู่ตลอดเวลาว่างานที่ทำไปนั้นมีข้อผิดพลาดเสียหายอย่างไรบ้าง ถ้ามีการผิดพลาดบกพร่องขึ้นที่ใด เมื่อใด เพราะเหตุใด ก็รีบพิจารณาหาทางแก้ไขให้ทันท่วงที พร้อมทั้งระวังไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำสอง อีกทางหนึ่งคือเฝ้าติดตามสังเกตให้ทราบว่างานที่ทำมีข้อใดสิ่งใดถูกต้องเหมาะสมเป็นผลดีบ้าง เพื่อจักได้ถือเป็นแนวปฏิบัติและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไป มีความรับผิดชอบ จะมีจิตสำนึกถึงหน้าที่การงานอยู่เสมอ ไม่มีที่จะหลีกเลี่ยงละเลย หากแต่จะตั้งอกตั้งใจและพยายามปฏิบัติปรับปรุงให้สำเร็จลุล่วงไปอย่างดีที่สุด เพราะเหตุนี้ผู้มีความรับผิดชอบจึงทำการงานได้อย่างละเอียดประณีต มีประสิทธิภาพ ทั้งดำเนินรุดหน้าไปด้วยความราบรื่นและบรรลุถึงจุดประสงค์ทุกอย่าง" (มหาวิทยาลัยสยาม, 2533 : 79)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า ความต้องการแรงงานของสถานประกอบการ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีระดับความต้องการมากที่สุด และเมื่อพิจารณาจากความต้องการของสถานประกอบการทั้ง 3 ประเภท มีความต้องการคุณลักษณะในด้านคุณธรรมจริยธรรมมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า สถานประกอบการในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของคนในด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นอย่างมากเพราะฉะนั้น กรมอาชีวศึกษาควรจัดให้มีการส่งเสริมและปรับปรุงหลักสูตรในวิชาที่สนองความต้องการของเอกชนและท้องถิ่น สถานศึกษาควรเน้นการตระหนักและปลูกฝังความศรัทธาในวิชาที่เลือกเรียน จัดให้มีกิจกรรมเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขยัน ซื่อสัตย์ อดทน รับผิดชอบสูง ความมีระเบียบวินัยต่องานที่ทำ มีความกระตือรือร้น ตรงต่อเวลา และบุคลิกภาพที่ดี สถานศึกษาควรจัดให้มีคณะกรรมการพัฒนาอาชีวศึกษาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาหลักสูตร และเทคนิคการเรียนการสอน นอกจากนั้นหลักสูตรควรมีหลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสมของสภาพท้องถิ่น และสถานประกอบการควรมีส่วนร่วมในการเปิดหลักสูตรใหม่ กำหนดสาระสำคัญของงานแต่ละอาชีพ รวมทั้งเกณฑ์ขั้นต่ำมาตรฐานของงาน นอกจากนั้นกรมอาชีวศึกษาควรปรับปรุงระเบียบ กฎเกณฑ์ ให้เอื้ออำนวยในด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ โดยที่สถานศึกษาเป็นผู้สอนส่วนสถานประกอบการเป็นผู้ฝึกเพื่อให้ได้คน หรือแรงงานที่มีคุณลักษณะตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ

นอกจากนี้สถานศึกษาควรจัดให้นักศึกษาทุกสาขาวิชาได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีภาษีมูลค่าเพิ่ม กฎหมายเกี่ยวกับการจราจรและขนส่ง การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์กับงานต่าง ๆ การขับรถยนต์ ทั้งนี้สถานศึกษาอาจจัดเป็นวิชาเลือกเสรีหรือโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน หรือเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถลงทะเบียนเรียนร่วมกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เช่น การศึกษานอกโรงเรียน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ตลอดจนถึงสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้ได้แรงงานที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ และเหมาะสมกับสังคมยุคโลกาภิวัตน์

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการทำวิจัยในอนาคต

เพื่อให้การวิจัยเกี่ยวกับเรื่องคุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการ ได้มีการศึกษาอย่างกว้างขวาง และสามารถนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ขอเสนอแนะไว้ดังนี้

2.1 ควรจะมีการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ เช่น การเมือง เศรษฐศาสตร์ การศึกษา เป็นต้น เพื่อคาดคะเนดูความต้องการแรงงานในสาขาต่าง ๆ เพื่อจะได้จัดการศึกษาเตรียมคนให้ตรงสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

2.2 ควรมีการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย ในทุกระดับ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา อาชีวศึกษา และการศึกษานอกระบบ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนการศึกษาในแต่ละระดับให้สอดคล้องต่อเนื่องซึ่งกันและกัน และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในอนาคต